

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою університету,
протокол № 7 від 03.03.2015 р.,
уведеними в дію наказом ректора
№ 58-р від 03.03.2015 р.,

*Із змінами і доповненнями,
затвердженими*

вченою радою університету,
протокол №15 від 25.06.2024 р.,
уведеними в дію наказом ректора
№201-р від 25.06.2024 р.

Надія ДРОБИК

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Освітній процес

Освітній процес у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (далі Університет, ТНПУ) – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості. Освітній процес є органічним поєднанням навчальної діяльності й наукових досліджень у їх взаємодоповненні.

Мета освітнього процесу полягає у реалізації особистісного потенціалу людини, розвитку її творчих (креативних) здібностей, задоволенні потреб особи і суспільства у підготовці компетентних фахівців, конкурентоздатних на національному та міжнародному ринках праці.

В освітньому процесі ТНПУ керується загальними принципами діяльності закладів вищої освіти України: автономії та самоврядування, поєднання колегіальних та єдиноначальних засад, незалежності від політичних партій, громадських і релігійних організацій, а також фундаментальними принципами і підходам до вищої освіти в країнах Європейського Союзу: науковості, гуманізму, демократизму, студентоцентризму, наступності та безперервності, добросовісності тощо.

Студентоцентроване навчання - це підхід до організації освітнього процесу, що передбачає заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача вищої освіти, що ґрунтується на виборі ним освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, що їх реалізують, форм і строку здобуття освіти, освітніх компонентів. У вищій освіті індивідуальна освітня траєкторія включає, зокрема, послідовність здобуття освітніх кваліфікацій, академічну мобільність, визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти тощо. Індивідуальна освітня траєкторія формується здобувачем вищої освіти з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду.

У своїй повсякденній діяльності Університет дотримується таких основних принципів:

- нормативності – керування в роботі законодавчими актами України, нормативними актами Міністерства освіти і науки України (МОН), Кабінету Міністрів та Верховної Ради, Статутом університету та іншими нормативними документами ТНПУ;

- мобільності – оперативне реагування на вимоги замовника освітніх послуг та ринку праці, стратегічні й тактичні зміни у системі професійної підготовки, інновації в освіті;

- комплексності – оптимальна реалізація всіх напрямів діяльності (навчальної, організаційно-методичної, наукової, виховної тощо) на основі здоров'язбережувального підходу;

– публічності та відкритості – обговорення здобутків, результатів роботи університету та його структурних підрозділів з різних напрямів на радах університету та інших засіданнях, у віртуальному просторі закладу вищої освіти та засобах масової інформації;

– колективної та особистої відповідальності науково-педагогічних працівників, допоміжного персоналу, здобувачів вищої освіти за організацію, хід і результати освітнього процесу.

Мовою освітнього процесу в ТНПУ є державна мова. Застосування мов в університеті визначається законами України [«Про забезпечення функціонування української мови як державної»](#) та [«Про освіту»](#). Університет має право прийняти рішення про викладання однієї, кількох або всіх дисциплін, виконання індивідуальних завдань та проведення контрольних заходів англійською мовою, за умови що усі здобувачі освіти, які вивчають відповідні дисципліни, володіють англійською мовою.

Навчання іноземних громадян та осіб без громадянства, які здобувають вищу освіту за кошти фізичних (юридичних) осіб, відбувається англійською мовою (для англомовних програм) та державною мовою (для україномовних програм).

Це Положення регламентує освітній процес у ТНПУ щодо підготовки здобувачів вищої освіти за трьома ступенями: «Бакалавр», «Магістр», «Доктор філософії».

1.2. Нормативно-правова база організації освітнього процесу

Організація освітнього процесу в університеті базується на Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», нормативних актах Верховної Ради, Кабінету Міністрів, МОН України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), державних стандартах вищої освіти та освітньої діяльності, Статуті університету, Стратегії інтернаціоналізації ТНПУ та інших нормативних документах ТНПУ.

В ТНПУ освітній процес організований на базі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти (ЄПВО) з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Кредит ЄКТС – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Обсяг навчальних занять в одному кредиті ЄКТС навчальної дисципліни становить не менше 10 годин для першого (бакалаврського) рівня, не менше 8 годин для другого (магістерського) рівня та третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти. Розрахункове навчальне навантаження здобувача вищої освіти протягом одного навчального року за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти становить 60 кредитів ЄКТС.

2. ЗМІСТ І ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Зміст освіти визначається стандартами вищої освіти, освітньою програмою (ОП), навчальним планом, робочим навчальним планом, робочою програмою навчальної дисципліни (силабусом). Зміст освіти відображається у відповідних підручниках,

навчальних посібників, методичних матеріалах на паперових чи електронних носіях інформації тощо.

2.1. Стандарт вищої освіти

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до [Національної рамки кваліфікацій](#) і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти за відповідною спеціальністю (для третього рівня вищої освіти - обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми);
- 2) мінімальний обсяг практичної підготовки для освітньо-професійних програм;
- 3) опис предметної області, що містить інформацію про об'єкт (об'єкти) вивчення та/або діяльності; теоретичний зміст; методи, методики та технології, необхідні для практичного використання; інструменти та обладнання, які випускник повинен вміти використовувати у своїй професійній діяльності;
- 4) вимоги до освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;
- 5) перелік обов'язкових компетентностей випускника;
- 6) форму (форми) атестації здобувачів вищої освіти;
- 7) додаткові вимоги та обмеження (за наявності) для міждисциплінарних освітніх програм;
- 8) вимоги законодавства та/або професійних стандартів, необхідні для здобуття відповідних професійних кваліфікацій (за наявності).

Стандарти вищої освіти розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій державних органів, що забезпечують формування і реалізують державну політику у відповідних сферах, державних замовників (за відповідними спеціальностями), об'єднань організацій роботодавців і затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

2.2. Освітня програма

Освітня (освітньо-професійна (ОПП), освітньо-наукова (ОНП) – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

ТНПУ може самостійно запроваджувати спеціалізації, предметні спеціальності. Міждисциплінарні освітні програми можуть створюватися на всіх рівнях вищої освіти в межах міждисциплінарної предметної області.

ТНПУ самостійно розробляє і затверджує освітні програми з урахуванням вимог до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством, вимог стандартів вищої освіти та відповідно до [Положенням про розроблення і супроводження освітніх програм](#).

2.3. Навчальний план

ТНПУ на підставі відповідної освітньої програми розробляє навчальний план, що визначає обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем відповідного ступеня вищої освіти програмних результатів навчання.

На основі навчального плану розробляються та затверджуються *індивідуальні навчальні плани* на кожний рік навчання для кожного здобувача вищої освіти у визначеному закладом вищої освіти порядку. Індивідуальний навчальний план може передбачати річне навчальне навантаження в обсязі не менше 30 і не більше 80 кредитів ЄКТС для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Індивідуальний навчальний план формується з урахуванням вимог освітньої програми щодо вивчення її обов'язкових компонентів, освітньої політики закладу вищої освіти та результатів особистого вибору здобувачем вибіркового освітніх компонентів. Обсяг навчального навантаження протягом навчального року здобувача вищої освіти, який навчається за державним (регіональним) замовленням, за кошти пільгових довгострокових кредитів для здобуття вищої освіти, не може бути меншим, ніж передбачений навчальним планом закладу вищої освіти на відповідний рік навчання. Індивідуальний навчальний план є обов'язковим до виконання здобувачем вищої освіти.

Формування індивідуального навчального плану здійснюється відповідно до [Положення про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти](#) і передбачає можливість індивідуального вибору дисциплін з дотриманням послідовності їх вивчення відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівців.

ТНПУ забезпечує вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

Механізм реалізації права ЗВО на вільний вибір навчальних дисциплін та спеціалізацій (другої спеціальності) визначений у [Положенні про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін](#).

Для реалізації права здобувачів вищої освіти на вибірковість дисциплін факультети мають забезпечити сприятливі умови в розкладах занять. Здобувач, як правило, опановує відповідну навчальну дисципліну в межах розкладу занять академічної групи.

Можливі такі варіанти вивчення вибіркового дисциплін:

- 1) загальноуніверситетського блоку – зі здобувачами інших академічних груп, потоків, курсів, галузей знань і спеціальностей;
- 2) професійно-орієнтованого блоку – зі здобувачами (академічними групами) інших спеціальностей в межах однієї галузі;
- 3) за комбінованим графіком відвідування академічних занять: за розкладом занять академічної групи, до якої належить здобувач вищої освіти, та за розкладом іншої академічної групи – з обраних здобувачем навчальних дисциплін, які не вивчаються в групі, до якої належить здобувач, або/та якщо він обрав іншого викладача цієї навчальної дисципліни.

З метою оптимізації освітнього процесу, врахування поточних соціально-економічних умов діяльності Університет може запроваджувати на кожен навчальний рік узагальнений графік освітнього процесу для всіх навчальних планів усіх форм навчання. У такому графіку відображаються граничні терміни початку й закінчення

семестрів, підсумкового контролю в університеті тощо. Навчальні плани для здобувачів вищої освіти з числа іноземців або осіб без громадянства розробляються українською та англійською мовами (для англomовних ОП).

2.4. Робочий навчальний план

Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується першим проректором. В ТНПУ відповідальність за складання навчальних планів покладається на гаранта освітньої програми, а робочих навчальних планів – на заступника декана.

Структура робочого навчального плану містить вихідні дані, графік навчального процесу, бюджет часу (в тижнях), план навчального процесу по семестрах. Робочий навчальний план є основою для складання розкладу занять.

2.5. Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом ТНПУ, який розробляється розробляється науково-педагогічним працівником для кожної навчальної дисципліни.

Вимоги до змісту та оформлення робочої програми навчальної дисципліни визначаються [Положенням про робочу програму навчальної дисципліни](#).

3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Освітній процес в Університеті здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, атестація здобувачів вищої освіти.

3.1. Основні види навчальних занять в університеті

В ТНПУ використовуються такі основні види навчальних занять:

- лекція;
- лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

Інші форми організації освітнього процесу та види навчальних занять (онлайн-лекції, вебсемінари, тренінги тощо) визначаються факультетами, кафедрами, відділом дистанційного навчання з урахуванням специфіки спеціальностей, особливостей інноваційних технологій навчання. В ТНПУ заохочується практика застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і методів інтерактивного онлайн-навчання, побудованих на різноманітних платформах і технічних, програмних засобах.

Науково-педагогічні працівники вільно обирають форми, методи навчання та викладання з урахуванням цілей освітніх програм та програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Лекція – основна форма проведення навчальних занять у закладі вищої освіти, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу.

Як правило, окрема лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал однієї або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою (силабусом). До читання лекцій можуть залучатися провідні вчені в конкретній галузі або фахівці інших закладів вищої освіти.

Лекції, як правило, читають особи з науковими ступенями, вченими званнями – лектори-професори й доценти (викладачі) університету. Як виняток, за виробничої необхідності, лекції з окремих дисциплін (лекційні курси переважно з циклу вибіркових дисциплін) можуть читати асистенти, викладачі, провідні фахівці, які є

визнаними професіоналами з досвідом, і не мають наукового ступеня (вченого звання). Дозвіл на читання лекцій у цьому випадку оформляється наказом ректора.

Лекції проводяться у відповідно обладнаних приміщеннях – аудиторіях для однієї або більше академічних груп. В ТНПУ застосовуються нетрадиційні форми лекцій із використанням інтерактивних технологій, змішаного навчання, елементів перевернутого навчання тощо.

Лектор, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний перед початком відповідного семестру подати на кафедру робочу навчальну програму дисципліни (силабус), складений ним конспект (план) лекцій (авторський підручник, навчальний посібник), контрольні завдання для проведення підсумкового контролю, передбаченого навчальним планом.

На першому лекційному занятті викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з компетентностями, якими вони будуть оволодівати у процесі вивчення цієї дисципліни і які закладені в освітній програмі, значимістю курсу у фаховій підготовці здобувача, іншими відомостями, сконцентрованими у робочій програмі (силабусі), освітній програмі та стандарті вищої освіти.

Лектор, який вперше претендує на читання курсу лекцій, може бути зобов'язаний завідувачем кафедри до проведення пробних лекцій у присутності викладачів кафедри.

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень цієї навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Лабораторні заняття проводяться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов навчального процесу (лабораторні макети, установки тощо). В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища (наприклад, у школі, на виробництві, в наукових лабораторіях).

Лабораторне заняття проводиться з кількістю здобувачів вищої освіти, що не суперечить безпечним і нешкідливим умовам навчання. Перелік тем лабораторних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Заміна лабораторних занять іншими видами навчальних занять, як правило, не дозволяється. Лабораторне заняття включає проведення поточного контролю підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання завдань теми заняття, оформлення індивідуального звіту з виконаної роботи та його захист перед викладачем.

Практичне заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно до сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в аудиторіях або навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами, обчислювальною технікою. З окремих навчальних дисциплін, виходячи з особливостей їх вивчення та вимог безпеки життєдіяльності, допускається поділ академічної групи на підгрупи.

На мистецько-творчих спеціальностях практичні заняття з фахових навчальних дисциплін можуть проводитися з 2-3 здобувачами або індивідуально з одним.

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення рівня оволодіння здобувачами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх на занятті.

Оцінки, отримані здобувачем за окремі практичні заняття, враховуються в підсумковій оцінці з цієї навчальної дисципліни.

Семинарське заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію з попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів, есе).

Семинарські заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах з однією академічною групою. Допускається проведення семинарських занять з двома і більше групами. Перелік тем семинарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. На семинарському занятті викладач оцінює підготовлені здобувачем вищої освіти матеріали, виступи й активність у дискусії, уміння формулювати й відстоювати свою позицію тощо.

Отримані здобувачем оцінки за окремі семинарські заняття враховуються в підсумковій оцінці з цієї навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчальне заняття – заняття, що проводиться з окремими здобувачами з метою формування індивідуальних творчих здібностей, підвищення рівня їх підготовки. Індивідуальні заняття з дисциплін мистецького спрямування мають свою специфіку, яка визначається кафедрою, факультетом.

Індивідуальні навчальні заняття також можуть проводитися з окремими здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з професійно орієнтованих дисциплін, якщо на освітньо-науковій програмі (спеціальності) навчається одна особа або здобувач обирає вибіркочу навчальну дисципліну відповідно до наукового профілю (теми) дисертації.

Індивідуальні заняття організовуються за графіком з урахуванням індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти і можуть охоплювати частину або повний обсяг занять з однієї або декількох навчальних дисциплін.

Види індивідуальних навчальних занять, їх обсяг, форми та методи проведення, види поточного і підсумкового контролю зазначаються в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти.

Консультація – форма навчального заняття, під час якого здобувач вищої освіти отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Консультація може бути індивідуальною або проводитися для академічної групи, залежно від того, чи викладач консультиє з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань, чи з питань навчальної дисципліни.

Вивчення навчальних дисциплін може здійснюватися також за комбінованою (змішаною) формою організації освітнього процесу. Комбіноване навчання передбачає поєднання очного і дистанційного навчання, в тому числі електронного у синхронному й асинхронному режимах, застосування відеозв'язку в режимі реального часу тощо. Порядок вивчення навчальних дисциплін за дистанційною формою навчання регламентується [Положенням про дистанційне навчання](#).

Навчальні дисципліни, як правило, забезпечуються електронними навчально-методичними комплексами навчальних дисциплін (ЕНМКНД). Їх розробка та впровадження в освітній процес регламентується Положенням про електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни.

3.2. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових академічних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи, регламентується робочим навчальним планом, а зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти з окремих дисциплін визначається робочою навчальною програмою дисципліни (силабусом), методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота супроводжується комплексом навчально-методичного забезпечення, передбаченого для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники (в тому числі електронні), довідники, словники, ЕНМКНД, методичні рекомендації, розробки тощо. Для самостійної роботи також рекомендується відповідна наукова, фахова монографічна та періодична література. Методичні матеріали для самостійної роботи здобувача вищої освіти повинні передбачати можливість проведення самоконтролю.

Самостійна робота із засвоєння навчального матеріалу конкретної дисципліни може виконуватися здобувачем вищої освіти в бібліотеці університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, лабораторіях, на базах практик, підприємствах, у домашніх умовах.

В ТНПУ для самостійної роботи здобувачів вищої освіти створено внутрішню систему електронного (дистанційного) навчання, переважна більшість ресурсів якої розміщена на окремому сервері, що обслуговується центром дистанційного навчання. Навчальний матеріал для засвоєння здобувачами вищої освіти в процесі самостійної роботи виноситься на підсумковий контроль.

3.3. Практична підготовка

Практична підготовка є обов'язковим компонентом освітньої програми здобувачів вищої освіти. Вона має на меті набуття здобувачами вищої освіти професійних компетенцій, здійснюється шляхом проходження ними практик на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними угодами або у структурних підрозділах ТНПУ, що забезпечують практичну підготовку.

Практики поділяються на навчальні та виробничі, їх тривалість і терміни зазначаються в робочому навчальному плані. Практична підготовка проводиться в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом досвідченого викладача ТНПУ або висококваліфікованого досвідченого фахівця установи – бази практики.

На факультетах може застосовуватись дуальна форма здобуття вищої освіти, організація якої регламентується відповідним положенням [Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка](#)

Зміст практичної підготовки та терміни її проведення визначаються програмою практики.

Організація практичної підготовки здобувачів вищої освіти регламентується [Положенням про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти](#).

3.4. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Заходи з оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти передбачають поточний, проміжний (модульний) та підсумковий (семестровий) контроль. Форми їх проведення зазначаються викладачами у робочих навчальних програмах (силабусах) навчальних дисциплін.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу та сформованості в них практичних умінь і навичок з окремих тем, індивідуальних завдань тощо.

Проміжний (модульний) контроль проводиться після вивчення логічно завершеної частини (змістового модуля) навчальної дисципліни у вигляді контрольних робіт, комп'ютерного тестування, індивідуальних та колективних завдань тощо. Оцінка за змістовий модуль може формуватися як сума балів, накопичених за засвоєння окремих тем (виконання окремих видів поточної навчальної діяльності) протягом вивчення модуля.

Підсумковий (семестровий) контроль проводять у формі екзамену, диференційованого заліку або заліку з конкретної навчальної дисципліни за накопичувальною системою і в терміни, встановлені графіком освітнього процесу.

Екзамени проводяться з метою оцінювання предметних компетентностей здобувачів вищої освіти, здатності використовувати набуті знання для вирішення практичних завдань.

Заліки зараховуються за результатами поточної навчальної діяльності здобувача вищої освіти впродовж семестру на останньому академічному занятті.

Диференційовані заліки в ТНПУ передбачені з курсових робіт та за педагогічну і виробничу практики. Вони виставляються на підставі суми оцінок за курсову роботу / види робіт під час практики та оцінок за захист курсової роботи / практики перед комісією, що створюється кафедрою у складі не менше двох науково-педагогічних працівників з обов'язковою участю безпосереднього керівника курсової роботи чи практики.

Ректорський контроль – особливий вид адміністративного контролю, який проводиться вибірково, з метою:

- оцінювання залишкових знань здобувача з навчальної дисципліни (або окремого модуля) з наступним аналізом якості навчання та викладання;
- отримання інформації про рівень пізнавальної діяльності, самостійності й активності здобувача вищої освіти;
- перевірки якості освітнього процесу на кафедрах і рівня викладання навчальних дисциплін;
- визначення необхідності внесення змін до робочих програм навчальних дисциплін.

Порядок поточного та підсумкового контролю регламентується [Положенням про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти](#).

За результатами семестрового контролю створюється рейтинг здобувачів вищої освіти, що сприяє мотивації активної самостійної роботи здобувачів вищої освіти протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між здобувачами вищої освіти в навчанні. Для здобувачів вищої освіти, що навчаються за державним замовленням на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти, формується окремий рейтинг успішності на підставі об'єктивних та прозорих характеристик, прямих вимірів навчальних досягнень з кожної навчальної дисципліни за відповідними курсом та спеціальністю. Університет у межах коштів, передбачених

для виплати стипендій, призначає академічні стипендії здобувачам вищої освіти згідно з цим рейтингом. [Порядок формування рейтингу успішності здобувачів освіти для призначення академічних стипендій в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.](#)

Підсумкова атестація – це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої (наукової, освітньо-творчої) програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Форма атестації осіб, які здобувають ступінь бакалавра чи магістра, визначається державним стандартом. У випадку відсутності державного стандарту форма атестації встановлюється на основі рішення вченої ради ТНПУ. Атестація осіб на першому (бакалаврському) та/або другому (магістерському) рівнях вищої освіти може включати єдиний державний кваліфікаційний іспит, що проводиться за спеціальностями та в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів України. Підготовка здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти завершується підготовкою і захистом кваліфікаційної роботи та регламентується [Положенням про кваліфікаційні роботи.](#)

Зміст атестації визначається навчальним планом та змістом навчальних дисциплін обов'язкової й варіативної складової ОП, опанованих здобувачем вищої освіти протягом всього періоду навчання за певним рівнем вищої освіти.

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть входити також представники роботодавців та їх об'єднань. Порядок створення екзаменаційної комісії, її склад та функції, порядок і розклад роботи, форми звітності визначаються [Положенням про порядок створення на організацію роботи екзаменаційної комісії.](#)

Університет на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та професійну кваліфікацію.

Рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується університетом у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійною або разовою спеціалізованою Вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Порядок підсумкової атестації регламентується [Положенням про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.](#)

В умовах, коли можливості фізичного відвідування приміщень університету здобувачами обмежені або відсутні, традиційні інструменти атестації не можуть бути застосовані з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини), у ТНПУ як правило, застосовується дистанційна форма атестації. Технології дистанційної атестації можуть бути використані також і з міркувань дидактично обґрунтованої доцільності застосування в освітньому процесі інноваційних технологій та необхідності забезпечення права на здобуття вищої освіти іноземними громадянами та громадянами України, які знаходяться в інших країнах чи мають вагомі перешкоди для традиційної атестації в Україні (служба в ЗСУ, виконання професійних обов'язків державної ваги тощо).

4. ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Форми здобуття освіти в ТНПУ

Основними формами здобуття освіти в ТНПУ є:

- інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна);
- дуальна.

Очна (денна, вечірня) форма здобуття вищої освіти - це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року.

Заочна форма здобуття вищої освіти - це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти шляхом поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними. Тривалість періоду між навчальними заняттями та контрольними заходами не може бути меншою, ніж один місяць.

Дистанційна форма здобуття освіти - це індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Дуальна форма здобуття вищої освіти - це спосіб здобуття освіти здобувачами денної форми, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору. Навчання на робочому місці передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору.

Дуальна освіта здійснюється на підставі договору між закладом вищої освіти та роботодавцем (підприємством, установою, організацією тощо), що передбачає:

- порядок працевлаштування здобувача вищої освіти та оплати його праці;
- обсяг та очікувані результати навчання здобувача вищої освіти на робочому місці;
- зобов'язання закладу вищої освіти та роботодавця в частині виконання здобувачем вищої освіти індивідуального навчального плану на робочому місці;
- порядок оцінювання результатів навчання, здобутих на робочому місці.

Навчальний семестр – це частина навчального року, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Терміни навчального семестру визначаються графіком освітнього процесу та навчальним планом. У разі непередбачуваних об'єктивних обставин тривалість семестру може змінюватися згідно з рішенням вченої ради університету, про що видається відповідний наказ ректора.

Граничний термін завершення семестрового контролю встановлюється загальним графіком освітнього процесу в Університеті. Із залікових предметів підсумкова оцінка ставиться на останньому занятті, а з екзаменаційних – згідно графіку семестрових контролів.

Тривалість педагогічних практик та періоди їх проведення визначаються навчальними планами відповідно до стандартів вищої освіти та вимог до практичної підготовки.

Хід освітнього процесу відображається в розкладах занять, графіках проходження практик, модульного і підсумкового контролів, підсумкової атестації на стендах та «Інформаційному порталі» офіційного сайту ТНПУ.

4.2. Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки

Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки регулюється [Положенням про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки \(наказ МОН № 134 від 07.02.2024 р.\)](#).

4.2.1. Відрахування здобувачів вищої освіти

1. Підстави для відрахування здобувачів визначені частиною першою статті 46 Закону України «Про вищу освіту» та частиною шостою статті 42 Закону України «Про освіту».

2. Перелік обставин, що вважаються невиконанням індивідуального навчального плану:

- факт невиконання індивідуального навчального плану встановлюється за результатами підсумкового контролю або атестації здобувачів;
- покращення результатів підсумкового контролю з відповідного освітнього компонента незалежно від кількості отриманих незадовільних оцінок, але здобувач вищої освіти у встановлений строк не скористався такою можливістю або за результатами повторного проходження підсумкового контролю отримав незадовільну оцінку;
- оскарження (апеляції) щодо організації і проведення підсумкового контролю, але здобувач вищої освіти у встановлений закладом вищої освіти строк не скористався такою можливістю або його скаргу було обгрунтовано відхилено;
- здобувач вищої освіти не може бути відрахований за невиконання індивідуального навчального плану до закінчення строку підсумкового контролю поточного навчального періоду або до строку початку атестації здобувачів, якщо таке невиконання є наслідком обставин непереборної сили, що встановлено комісією закладу вищої освіти, створеною за участю представників органів студентського самоврядування та відповідно до положення про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти.

3. У випадку відрахування здобувача вищої освіти з числа осіб, які навчаються на місцях державного (регіонального) замовлення, на підставах, передбачених Порядком відшкодування коштів державного або місцевого бюджету, витрачених на оплату послуг з підготовки фахівців, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 року № 658 або Порядком призначення і виплати стипендій, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2004 року № 882, або в разі втрати права на навчання за державним або регіональним замовленням відповідно до Порядку реалізації права на першочергове зарахування до закладів вищої медичної і педагогічної освіти за державним (регіональним) замовленням осіб, які уклали угоду про відпрацювання не менше трьох років у сільській місцевості або селищі міського типу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 року № 417, наслідком є припинення для такої особи права продовження навчання за державним (регіональним) замовленням.

4. Особі, яка відрахована із ТНПУ (крім відрахування у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньою програмою, а також у разі, якщо особа не приступила до занять), видається академічна довідка.

5. Особа, відрахована із ТНПУ до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС.

4.2.2. Поновлення на навчання

1. Особи, відраховані до завершення навчання за певною освітньою програмою, можуть бути поновлені на навчання на місця за кошти фізичних (юридичних) осіб на підставі особистої заяви, поданої до закладу вищої освіти.

Заява про поновлення на навчання розглядається протягом п'яти робочих днів, після чого заявник повинен бути письмово поінформований (у тому числі засобами електронного поштового зв'язку) про строки, порядок і умови поновлення на навчання або про причину відмови.

2. Особу може бути поновлено на навчання незалежно від причин відрахування, тривалості перерви в навчанні, форми здобуття вищої освіти, освітньої програми, джерела фінансування, форми власності та сфери управління закладу вищої освіти за умов:

виконання вимог до вступників на відповідну освітню програму згідно з пунктом 3 цього розділу;

позитивної оцінки результатів навчання, здобутих особою протягом попередніх періодів навчання, здатності особи успішно виконати відповідну освітню програму;

визнання результатів попередніх періодів навчання здійснюється відповідно до пункту 4 цього розділу;

погодження з органами самоврядування, первинною профспілковою організацією (для осіб, які є членами відповідної профспілки).

Поновлення на навчання на перший рік навчання на основі повної загальної (профільної) середньої освіти забороняється. Поновлення на навчання на другий рік навчання на основі повної загальної (профільної) середньої освіти осіб, відрахованих з першого року навчання, можливе за умови повного виконання ними вимог навчального плану першого року навчання відповідної освітньої програми.

При поновленні на навчання на освітню програму з іншої спеціальності до того самого або іншого закладу вищої освіти, а також при поновленні з іноземного закладу вищої освіти незалежно від спеціальності, обов'язковим є виконання вимог до вступників на відповідну освітню програму, встановлених в рік початку навчання контингенту здобувачів освіти за відповідним рівнем освіти, до якого приєднується особа, або в один із наступних років, але не пізніше року подання особою заяви про поновлення.

3. Виконання особою, яка подала заяву про поновлення на навчання, вимог до вступників на відповідну освітню програму, може здійснюватися:

до поновлення на навчання;

не пізніше дати допуску до атестації здобувачів вищої освіти. У разі невиконання цієї вимоги у встановлений строк, здобувач вищої освіти відраховується за порушення умов договору про навчання між закладом вищої освіти та вступником, укладеному відповідно до частини шістнадцятої статті 44 Закону України «Про вищу освіту», і не допускається до атестації здобувачів вищої освіти.

4. Порядок визнання результатів попереднього навчання, кредитів ЄКТС, зарахування освітніх компонентів, виконання індивідуального плану наукової роботи, визначаються такими обов'язковими умовами:

попереднє або в строк до шести місяців після поновлення на навчання виконання незарахованих освітніх компонентів навчального плану попередніх періодів навчання

(при цьому обсяг незарахованих освітніх компонентів на день поновлення не може перевищувати 20 кредитів ЄКТС);

включення до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти визначених освітньою програмою закладу вищої освіти для попередніх періодів навчання обов'язкових освітніх компонентів та/або передбаченого нею обсягу вибіркового освітніх компонентів (за необхідності);

проходження передбачених законодавством етапів атестації здобувачів вищої освіти (за необхідності).

Зарахування обов'язкових освітніх компонентів (індивідуального плану наукової роботи) або їх складників здійснюється за умови, що під час попередніх періодів навчання особа здобула передбачені освітньою програмою або аналогічні результати навчання. За заявою здобувача вищої освіти обов'язкові освітні компоненти попереднього навчання можуть бути зараховані як вибіркові.

5. Особи, які поновлені на навчання, після виконання вимог до вступників на відповідну освітню програму за державним (регіональним) замовленням та умов поновлення, можуть бути переведені на навчання на вакантні місця державного (регіонального) замовлення у порядку, встановленому законодавством та ТНПУ.

Учасники бойових дій та особи з інвалідністю внаслідок війни за їх заявою поновлюються на навчання на освітні програми з тієї самої спеціальності на місця державного (регіонального) замовлення незалежно від джерела фінансування їх навчання протягом попередніх періодів (до відрахування), крім передбачених законодавством випадків.

4.2.3. Переведення здобувачів вищої освіти

1. Здобувачі вищої освіти на підставі особистої заяви можуть бути переведені:

- з однієї освітньої програми на іншу;
- з однієї форми здобуття вищої освіти на іншу;
- з одного джерела фінансування на інше;
- з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за кошти фізичних (юридичних) осіб, переводяться за згодою особи, яка взяла на себе такі фінансові зобов'язання, з внесенням відповідних змін до договору про навчання між закладом вищої освіти та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу, укладеному відповідно до частини шістнадцятої статті 44 Закону України «Про вищу освіту».

2. Переведення здобувачів вищої освіти (далі - переведення) здійснюється на освітні програми такого самого рівня вищої освіти, на такий самий або нижчий рік навчання з урахуванням вимог до вступників на відповідну освітню програму та аналізу результатів навчання, здобутих особою протягом попередніх періодів навчання, стосовно її здатності успішно виконати зазначену у заяві про переведення освітню програму. Особі може бути відмовлено в переведенні, якщо встановлена негативна оцінка її здатності успішно виконати відповідну освітню програму.

3. Переведення в межах закладу вищої освіти з однієї освітньої програми на іншу або з однієї форми здобуття вищої освіти на іншу, або з одного джерела фінансування на інше здійснюється наказом керівника закладу вищої освіти.

4. При переведенні обов'язковим є виконання вимог до вступників на відповідну освітню програму, встановлених в рік початку навчання особи за відповідним освітнім рівнем або в один із наступних років, але не пізніше року подання особою заяви про переведення.

Виконання вимог до вступників на відповідну освітню програму може здійснюватися до переведення або не пізніше дати допуску до атестації здобувачів вищої освіти. У разі невиконання цієї вимоги у встановлений строк, здобувач вищої освіти відраховується за порушення умов договору про навчання між закладом вищої освіти та вступником, укладеному відповідно до частини шістнадцятої статті 44 Закону України «Про вищу освіту», і не допускається до атестації здобувачів вищої освіти.

5. Порядок визнання результатів попереднього навчання, кредитів ЄКТС, зарахування освітніх компонентів, індивідуального плану наукової роботи визначаються обов'язковими умовами переведення:

- попереднє навчання або в строк до шести місяців після переведення виконання незарахованих освітніх компонентів навчального плану попередніх періодів (при цьому обсяг незарахованих освітніх компонентів на день допуску до занять не може перевищувати 20 кредитів ЄКТС);

- включення до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти визначених освітньою програмою закладу вищої освіти для попередніх періодів навчання обов'язкових освітніх компонентів та/або передбаченого нею обсягу вибіркового освітніх компонентів (за необхідності);

- проходження передбачених законодавством етапів атестації здобувачів вищої освіти (за необхідності).

При переведенні здобувачів вищої освіти зарахування обов'язкових освітніх компонентів або їх складників здійснюється в порядку, визначеному закладом вищої освіти, за умови, що під час попередніх періодів навчання особа здобула передбачені освітньою програмою або аналогічні результати навчання. Як вибіркові за заявою здобувача вищої освіти зараховуються, зокрема, освітні компоненти попередніх періодів навчання, що не можуть бути зараховані як обов'язкові.

6. Наказ про переведення здобувача вищої освіти на іншу освітню програму та/або форму здобуття освіти, та/або джерело фінансування, видається після укладання відповідно до частини шістнадцятої статті 44 Закону України «Про вищу освіту» договору про навчання між закладом вищої освіти та вступником, а також договору про навчання між закладом вищої освіти з фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу (у випадку переведення на навчання за кошти такої особи).

7. Здобувач вищої освіти, якого переведено на іншу освітню програму або форму здобуття вищої освіти, після виконання вимог до вступників на відповідну освітню програму на місця державного (регіонального) замовлення та умов переведення, може бути переведений на конкурсних засадах на вакантне місце державного (регіонального) замовлення в порядку, встановленому законодавством та закладом вищої освіти. Переведення здобувачів вищої освіти з місць, які фінансуються за кошти фізичних або юридичних осіб, на місця державного (регіонального) замовлення здійснюється за погодженням з органом студентського самоврядування, первинною профспілковою організацією (для осіб, які є членами відповідної профспілки) у встановленому законодавством порядку.

8. Здобувачі вищої освіти можуть бути переведені із збереженням місця державного замовлення до іншого закладу вищої освіти, у якому розміщене державне замовлення, надане тим самим державним замовником, і такий заклад вищої освіти здійснює підготовку здобувачів вищої освіти за державним замовленням за освітньою програмою тієї самої спеціальності (предметної спеціальності, спеціалізації) і року навчання.

Переведення здобувачів вищої освіти із збереженням місця державного замовлення здійснюється з дотриманням максимального (загального) обсягу державного замовлення в рік набору на перший рік навчання відповідного контингенту здобувачів вищої освіти в межах відповідних рівня вищої освіти, спеціальності або освітньої програми, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

9. Переведення здобувачів вищої освіти з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення здійснюється в лютому та липні. Переведення здобувачів вищої освіти з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення менше, ніж за шість місяців до розрахункового строку завершення навчання не допускається, крім передбачених законодавством випадків.

Здобувач вищої освіти, який бажає перевестись із збереженням місця державного замовлення до іншого закладу вищої освіти, подає у період з 01 січня по 10 лютого (включно) або з 01 червня по 10 липня (включно) на ім'я керівника закладу вищої освіти за місцем навчання заяву (у паперовій або електронній формі) про переведення з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення та отримання академічної довідки. Одержавши згоду, здобувач вищої освіти звертається з відповідною заявою до керівника закладу вищої освіти, до якого він бажає перевестись, та додає академічну довідку.

Протягом п'яти робочих днів заява про переведення має бути розглянута у закладі освіти, до якого бажає перевестись здобувач вищої освіти, а заявник повідомлений про умови переведення або причину відмови.

У випадку прийняття позитивного рішення щодо переведення та після виконання здобувачем вищої освіти умов переведення керівник закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач вищої освіти, видає наказ, згідно з яким здобувач допускається до занять, а до закладу вищої освіти, в якому він навчався раніше, впродовж семи робочих днів направляє запит щодо одержання/передачі його особової справи.

Керівник закладу вищої освіти за місцем навчання здобувача вищої освіти, отримавши запит від закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач вищої освіти із збереженням місця державного замовлення, на надсилання особової справи, впродовж семи робочих днів видає наказ про відрахування здобувача вищої освіти у зв'язку з його переведенням до іншого закладу вищої освіти із збереженням місця державного замовлення, і впродовж десяти робочих днів після видання наказу про відрахування передає або надсилає особову справу.

Керівник закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач вищої освіти із збереженням місця державного замовлення, після одержання особової справи та укладання договору про навчання відповідно до частини шістнадцятої статті 44 Закону України «Про вищу освіту» впродовж семи робочих днів видає наказ про переведення.

10. У разі відмови в акредитації освітньої програми, що не була акредитована раніше, або у разі закінчення дії сертифікату (рішення) про акредитацію освітньої програми та неотримання нового рішення про акредитацію освітньої програми, здобувачі вищої освіти, які навчаються за рахунок коштів державного (місцевого) бюджету, мають право на переведення до іншого закладу вищої освіти, в якому аналогічна освітня програма в межах тієї самої спеціальності акредитована, для завершення навчання за кошти державного (місцевого) бюджету, відповідно до Порядку переведення здобувачів вищої освіти, які навчаються за рахунок коштів державного (місцевого) бюджету, до інших вищих навчальних закладів для завершення

навчання за рахунок коштів державного (місцевого) бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 927.

11. У разі переведення з міждисциплінарної освітньої програми на одну із спеціальностей, що формують міждисциплінарну предметну область, за здобувачем зберігається місце державного (регіонального) замовлення.

4.2.4. Переривання навчання здобувачів вищої освіти

1. Переривання навчання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом надання їм академічної відпустки. Такі особи не відраховуються з числа здобувачів вищої освіти.

Дія договору про навчання між вступником та ТНПУ, а також між ТНПУ та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або для іншої особи, беручи на себе фінансові зобов'язання щодо її оплати, укладені відповідно до частини шістнадцятої статті 44 Закону України «Про вищу освіту», зупиняється на строк надання академічної відпустки.

2. Академічна відпустка може бути надана з таких причин:

- за медичними показаннями, що унеможливають поєднання відновлювального лікування з навчанням (у випадку зниження працездатності внаслідок порушень функцій організму, які зумовлені гострими захворюваннями, що потребує тривалого відновлювального лікування); загострення хронічних захворювань або часті захворювання (понад один місяць впродовж півріччя); анатомічні дефекти, що не дають змоги провести відновлювальне лікування під час навчання;

- у зв'язку з участю в програмі академічної мобільності - якщо навчання чи стажування в освітній або науковій установі (у тому числі іноземної держави) унеможливує виконання учасником академічної мобільності індивідуального навчального плану за основним місцем навчання;

- у зв'язку з призовом на військову службу (призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, призову на строкову військову службу, вступу на військову службу за призовом осіб офіцерського складу, вступу на військову службу за контрактом відповідно до законодавства);

- у зв'язку з довгостроковим службовим відрядженням здобувача, який поєднує навчання з роботою;

- у зв'язку із сімейними обставинами - перерва у навчанні, процедуру надання якої визначає заклад вищої освіти, та яка надається здобувачу вищої освіти на підставі його вмотивованої заяви на строк не більше одного року за весь період навчання за відповідним рівнем вищої освіти;

- у зв'язку з вагітністю та пологами; доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

- якщо дитина здобувача вищої освіти згідно з медичним висновком потребує домашнього догляду до досягнення дитиною шестирічного, шістнадцятирічного, вісімнадцятирічного віку у випадках, встановлених пунктом 3 частини першої статті 25 Закону України «Про відпустки».

3. Надання академічної відпустки здійснюється за наказом керівника закладу вищої освіти, у якому зазначаються причина, підстава для надання та тривалість, у тому числі посилання на тривалість відпустки, встановлену законодавством (у разі необхідності). При цьому тривалість академічної відпустки з причини, зазначеної у абзаці сьомому пункту 2 цього розділу, не може перевищувати тривалості соціальної відпустки, наданої відповідно до Закону України «Про відпустки», але за бажанням здобувача вищої освіти може надаватися на строк, менший за таку соціальну відпустку.

4. Для надання академічної відпустки здобувачі вищої освіти звертаються до закладу вищої освіти за місцем навчання із заявою в паперовій або електронній формі, в якій зазначають причину, строк академічної відпустки, а також підставу.

До заяви додаються такі документи:

з причин, зазначених у абзаці другому пункту 2 цього розділу - медичні документи, на підставі яких визначено необхідність надання академічної відпустки за медичними показаннями. Академічна відпустка за медичними показаннями здобувачам вищої освіти з числа іноземців може надаватись на підставі легалізованої (крім випадків, передбачених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана у встановленому законом порядку) медичної довідки, отриманої в іноземній державі, що подається до закладу вищої освіти разом з нотаріально засвідченим перекладом українською мовою;

з причин, зазначених у абзаці третьому пункту 2 цього розділу - документи, що засвідчують участь здобувача вищої освіти у програмі академічної мобільності, що реалізується відповідно до законодавства;

з причин, зазначених у абзаці п'ятому пункту 2 цього розділу - підтвердний документ з місця роботи здобувача вищої освіти щодо довгострокового службового відрядження із зазначенням його строку;

з причин, зазначених у абзаці шостому пункту 2 цього розділу - документи, які можуть підтвердити викладені у вмотивованій заяві щодо отримання академічної відпустки обставини (за наявності);

з причин, зазначених у абзаці сьомому пункту 2 цього розділу - один з документів: листок непрацездатності у зв'язку з вагітністю та пологами; свідоцтво про народження дитини;

з причин, зазначених у абзаці восьмому пункту 2 цього розділу - медичний висновок про те, що дитина потребує домашнього догляду (до досягнення нею шестирічного, шістнадцятирічного, вісімнадцятирічного віку у випадках, встановлених пунктом 3 частини першої статті 25 Закону України «Про відпустки»), або інший документ, що є підставою для надання академічної відпустки за сімейними обставинами.

5. Після завершення строку переривання навчання, наданого здобувачу вищої освіти, особа може бути поновлена на навчання шляхом допуску до освітнього процесу.

6. Допуск до освітнього процесу здобувачів вищої освіти, у яких завершився строк переривання навчання, здійснюється наказом керівника закладу вищої освіти на підставі заяви здобувача вищої освіти, що подана у письмовій або електронній формі не пізніше, ніж за п'ять днів до завершення строку академічної відпустки.

Здобувачі вищої освіти, які у визначений цим пунктом термін не подали документи для оформлення допуску до освітнього процесу або продовження строку академічної відпустки, відраховуються із закладу вищої освіти за порушення умов договору про навчання у закладі вищої освіти.

7. Суперечливі питання щодо надання або продовження строку академічної відпустки, допуску здобувача вищої освіти до освітнього процесу розглядаються закладом вищої освіти за участю органів студентського самоврядування або наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених у порядку, визначеному закладом вищої освіти або в судовому порядку.

4.3. Порядок визнання та перезарахування результатів навчання

У ТНПУ визнання та перезарахування результатів навчання здійснюється на основі вимог стандартів вищої освіти з метою формування відповідних освітніх компонентів, їх логічної послідовності та кількості кредитів ЄКТС, необхідних для виконання освітньої програми, а також очікуваних програмних результатів навчання (компетентностей), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Визнання результатів навчання може здійснюватися для здобувачів різних ступенів вищої освіти – бакалавра, магістра, доктора філософії (далі – здобувачі вищої освіти) усіх форм навчання, які:

- вступають на навчання для здобуття ОС «Бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст», ОПС «Фаховий молодший бакалавр») зі скороченим терміном навчання;

- навчаються/навчалися на іншій освітній програмі того ж рівня вищої освіти;

- переводяться з інших закладів вищої освіти, продовжують навчання після академічної відпустки або поновлюються на навчання після відрахування;

- навчаються в Університеті за програмами академічної мобільності як на території України, так і поза її межами;

- здобувають навчальні результати в умовах неформальної освіти.

Визнання та перезарахування результатів навчання здійснюється фаховою комісією, яка затверджується наказом ректора. До складу фахової комісії входять: декан факультету, заступник декана факультету, гарант освітньої програми. Головою фахової комісії є гарант ОП. За потреби до роботи у фаховій комісії за розпорядженням декана факультету долучаються науково-педагогічні працівники, які здійснюють реалізацію того чи іншого освітнього компонента.

Здобувач вищої освіти має право відмовитися від зарахування навчальної дисципліни, якщо його не влаштовує отримана раніше оцінка та скласти її як академічну різницю або вивчати повторно.

4.3.1. Порядок визнання та перезарахування результатів навчання вступникам для здобуття ОС «Бакалавр» на основі ОКР «Молодший спеціаліст», ОПС «Фаховий молодший бакалавр»

Перелік компонентів освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, за якими вступникам можуть бути визнані та перезараховані кредити ЄКТС, отримані за попередніми освітніми програмами диплома молодшого спеціаліста / фахового молодшого бакалавра та обсяг цих кредитів за кожним компонентом визначається фаховою комісією до початку навчання в Університеті.

Визнання та перезарахування результатів навчання здійснюється на основі зіставлення результатів навчання відповідно до додатка до диплома молодшого спеціаліста / фахового молодшого бакалавра та результатів навчання, запланованих освітньою програмою відповідної спеціальності для здобувачів ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти (термін навчання 3 роки 10 місяців).

Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, які Університет може визнати та перезарахувати, визначається стандартом вищої освіти (за його відсутності – не більше 60 кредитів ЄКТС). У разі, якщо кількість перезарахованих кредитів менша максимально можливої, встановлюється академічна різниця, яку здобувач має ліквідувати упродовж першого року навчання.

Освітній компонент перезараховується повністю, якщо його обсяг в кредитах ЄКТС збігається не менше, ніж на 80% з освітньою програмою бакалавра. Вибіркові навчальні дисципліни загальної підготовки визнаються і зараховуються повністю.

При перезарахуванні форм підсумкового семестрового контролю з дисциплін, екзамен може бути зарахований як залік з відповідною оцінкою за шкалою ЄКТС; залік, якщо він був оцінений за шкалою ЄКТС, може бути зарахований як іспит з відповідною оцінкою за шкалою ЄКТС та переведенням у національну шкалу.

Якщо обсяг навчального навантаження в академічній довідці чи в додатку до диплома визначено в аудиторних годинах, перерахунок здійснюється шляхом ділення на коефіцієнт 1/3 як на частку аудиторних годин в структурі кредиту та з наступним переведенням в кредити ЄКТС;

Перерахунок обсягу навчального навантаження, облікованого у національних кредитах (54 години), перераховується в кредити ЄКТС шляхом ділення обсягу навчального навантаження визначених в годинах на 30 годин і заокругленням до цілого числа;

Експериментальні кредити ЄКТС обсягом 36 годин, які були запроваджені наказом Міністерства освіти і науки України від 20 жовтня 2004 року № 812, замінюються на кредити ЄКТС обсягом 30 годин без зміни кількості кредитів.

Конвертація оцінок із додатків про попередню освіту здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання та шкалою ЄКТС. Оцінки, виставлені за 4-бальною шкалою, конвертують таким чином: «відмінно» або «5» відповідає «95», «добре» або «4» – «80», «задовільно» або «3» – «70»; виставлені за 12-бальною шкалою – таким чином: «12» відповідає «100», «11» – «95», «10» – «90», «9» – «85», «8» – «80», «7» – «75», «6» – «70», «5» – «65», «4» – «60».

Оцінку «зараховано» конвертують у 100-бальну шкалу оцінювання як таку, що дорівнює середньому арифметичному оцінок із додатка до диплома про попередню освіту, виставлених за 4-бальною або 12-бальною шкалою.

Якщо визнання та перезарахування кредитів за освітнім компонентом здійснюють на основі декількох освітніх компонентів попередньої освітньої програми або/та якщо навчальні досягнення за освітнім компонентом попередньої освітньої програми були оцінені декількома оцінками, до навчальної картки вноситься середнє значення.

4.3.2. Визнання результатів навчання при переведенні з інших закладів вищої освіти, продовженні навчання після академічної відпустки, поновленні на навчання після відрахування, навчанні на іншій спеціальності того самого освітнього ступеня

Визнання результатів навчання при переведенні з інших закладів вищої освіти, продовженні навчання після академічної відпустки, поновленні на навчання після відрахування, навчанні на іншій спеціальності того самого освітнього ступеня здійснюється на основі аналізу та порівняння академічної довідки чи додатка до диплома та освітньої програми відповідної спеціальності.

Визнання та перезарахування освітніх компонентів здійснюється фаховою комісією за заявою здобувача вищої освіти. На основі аналізу компетентностей та програмних результатів, якими оволодів здобувач, фахова комісія приймає рішення про перезарахування.

При переведенні, поновленні, зарахуванні осіб, які не навчались за кредитно-модульною системою, оцінки, отримані ними, переводяться за шкалою ЄКТС та 100-бальною шкалою відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання за середніми значеннями.

4.3.3. Порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачам вищої освіти, які навчаються за програмами академічної мобільності як на території України, так і поза її межами

Визнання результатів навчання здійснюється на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи або з використанням системи оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, прийнятої у закладі вищої освіти (наукової установи)-партнера (далі – заклад-партнер), якщо в ній не передбачено застосування ЄКТС.

Перезарахування кредитів ЄКТС здобувачам вищої освіти, які навчаються за програмами академічної мобільності як на території України, так і поза її межами, здійснює фахова комісія, до складу якої входять гарант освітньої програми (голова комісії), декан факультету, координатор з академічної мобільності на факультеті.

Перезарахування освітніх компонентів здійснюється на підставі наданого здобувачем вищої освіти документа з переліком та результатами вивчення освітніх компонентів, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних досягнень учасників освітнього процесу, завіреного в установленому порядку у закладі-партнері.

Перезарахування результатів навчання проводиться на підставі порівняння обсягу навчального навантаження під час здобуття вищої освіти в межах програми академічної мобільності та результатів навчання, запланованих відповідною освітньою програмою Університету, в якому здобувач навчається на постійній основі.

Якщо здобувач вищої освіти під час перебування у закладі-партнері, на базі якого реалізується право на академічну мобільність, не вивчав усі дисципліни, передбачені робочим навчальним планом відповідної освітньої програми Університету, то після повернення він має скласти ці дисципліни за індивідуальною відомістю.

Якщо здобувач вищої освіти під час перебування у закладі-партнері, на базі якого реалізується право на академічну мобільність, не виконав програму навчання, то після повернення до Університету йому може бути запропоновано індивідуальний графік складання академічної заборгованості або повторний курс навчання.

4.3.4. Ліквідація академічної різниці

Академічна різниця – розбіжність, що утворилася внаслідок відмінностей у навчальному плані за спеціальністю (напрямом підготовки), за якою здобувач навчався, і освітньою програмою за спеціальністю (напрямом підготовки), за якою буде навчатися. Академічну різницю становлять освітні компоненти, які не вивчалися або вивчалися не в повному обсязі.

Визначення академічної різниці здійснюється деканатом факультету.

Академічною різницею не вважаються:

- вибіркові навчальні дисципліни;
- розбіжність у формі підсумкового контролю «екзамен» – «залік».

Основною формою оволодіння навчальним матеріалом під час ліквідації академічної різниці є самостійна робота. З метою сприяння підготовки до складання академічної різниці, кафедрами і деканатом факультету надається необхідна консультативно-роз'яснювальна допомога.

Кафедри, за якими закріплені навчальні дисципліни, що складають академічну різницю, надають необхідні навчально-методичні вказівки та рекомендації для самостійної роботи, забезпечують достатній рівень консультативної допомоги та об'єктивний підсумковий контроль знань.

5. НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Обсяг освітньої програми бакалавра становить 240 кредитів ЄКТС. Для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі освітнього ступеня молодшого бакалавра або на основі фахової передвищої освіти ТНПУ визнає та перезараховує кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти.

Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить 4 роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС. Цей термін може бути скорочений, якщо навчання в аспірантурі здійснюється на основі магістерської освітньо-наукової програми обсягом 120 кредитів ЄКТС або аспірант проявив особливі здібності – оволодів освітньою складовою освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії і подав дисертацію до захисту достроково.

Обліковими одиницями навчального часу здобувача вищої освіти є кредит ЄКТС, академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс, рік.

Навантаження одного навчального року становить 60 кредитів ЄКТС (1800 годин).

Навчальний курс – це завершений період навчання здобувача вищої освіти протягом навчального року. Тривалість перебування здобувача вищої освіти на навчальному курсі включає час двох навчальних семестрів, в тому числі час підсумкового контролю та канікул між семестрами навчального року.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин. У ТНПУ між двома академічними годинами однієї пари перерви відсутні.

Навчальний день – це складова частина навчального часу здобувача вищої освіти від календарної тривалості доби, яка триває не більше 9 академічних годин. Навчальний день складається з аудиторних (академічних) годин обсягом у середньому 5 годин та годин на самостійну, науково-дослідницьку роботу, інші види освітньої та науково-освітньої діяльності.

Загальна максимальна тривалість навчального тижня становить не більше 45 години (1,5 кредитів ЄКТС). Максимальне тижневе аудиторне навантаження здобувачів вищої освіти не повинно перевищувати 30 годин для бакалавра, 18 годин для магістра. У разі здобуття додаткової спеціальності середня тривалість тижневого аудиторного навантаження може зростати відповідно до 35-37 годин. Тривалість щоденного та тижневого навчального навантаження може зростати також в екстрених випадках – за вимушеної необхідності організації освітнього процесу за ущільненим графіком через фінансово-економічні проблеми чи інші надзвичайні обставини. При цьому обов'язковою зберігається вимога повного виконання освітніх програм і навчальних планів.

Бюджет навчального часу здобувача вищої освіти в тижнях відображається у робочому навчальному плані, який є основою складання розкладу академічних занять.

Розклад навчальних занять – документ, яким регламентує основне академічне навантаження здобувачів вищої освіти. Розклад складає заступник декана, а затверджує декан факультету. Відповідальність за дотримання розкладу занять та графіку індивідуальної роботи несуть декан факультету та завідувачі відповідних кафедр.

Відвідування навчальних занять є обов'язковим. Відмітку про відвідування занять здобувачами здійснює староста в журналі обліку навчальної роботи академічної групи. У разі поважної причини пропуску академічних занять або проміжного (модульного) контролю (хвороба, відрядження за дозволом деканату тощо), здобувач вищої освіти представляє у деканат відповідний документ, а пройдений навчальний матеріал пропущених занять відпрацьовує самостійно або на індивідуально-консультативних заняттях в позааудиторний час.

З метою забезпечення права осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, на трудову діяльність в позанавчальний час (п. 3 статті 62 Закону України «Про вищу освіту») здобувачі вищої освіти випускних (як виняток передвипускних) курсів можуть звільнитись від обов'язкового відвідування аудиторних занять (перейти на вибіркоче відвідування занять і навчання поза розкладом занять академічної групи, в тому числі з використанням технологій дистанційного навчання), про що видається наказ ректора. Підставою переходу на навчання з вибіркочим відвідуванням занять і використанням технологій дистанційного навчання є довідка про працевлаштування.

Навчання з вибіркочим відвідуванням занять і використанням технологій дистанційного навчання може використовуватись і для здобувачів вищої освіти, які перебувають у тривалому відрядженні, пов'язаному з фаховою підготовкою (спортивні змагання, тренувальні збори тощо) або перебувають за кордоном відповідно до програм обміну здобувачів освіти (закордонне стажування, навчання за програмами білатеральних дипломів, грант на навчання за рішенням закладу вищої освіти іншої країни тощо), здобувають вищу освіту за скороченим терміном навчання, потребують тривалого лікування в Україні або за кордоном. У таких випадках підставою переходу на навчання з вибіркочим відвідуванням занять і використанням технологій дистанційного навчання є підтвердні документи про стажування, участь в освітніх програмах, зарахування на навчання, медична довідка та інші.

Навчання з вибіркочим відвідуванням занять і використанням технологій дистанційного навчання може застосовуватись також в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період), якщо здобувач вищої освіти змінив місце свого проживання (перебування) з метою збереження власного життя та життя членів його родини (сімейні обставини) включно з тимчасовим виїздом за кордон через бойові дії. У цьому випадку в заяві на ім'я ректора університету наводиться пояснення про обставини, які зумовили зміну здобувачем місця свого проживання (перебування) включно з тимчасовим виїздом за кордон, інші об'єктивні причини. В особливий період за відсутністю відповідних комунікацій заява та інші підтвердні документи можуть бути подані в деканат не особисто здобувачем, а передані уповноваженою здобувачем особою або надіслані засобами електронного чи мобільного зв'язку (у вигляді файлів/скан чи фотокопій).

Здобувач вищої освіти, який навчається з вибіркочим відвідуванням занять поза розкладом занять його академічної групи і використанням технологій дистанційного навчання, погоджує (письмово у вигляді додатку до заяви) з кожним викладачем терміни модульного чи/та тематичного контролю.

Навчання з вибіркочим відвідуванням занять і використанням технологій дистанційного навчання дозволяється також під час відпустки на період вагітності та по догляду за дитиною, а також громадським активістам. У цьому випадку підставою для переведення на навчання з вибіркочим відвідуванням занять і використанням технологій дистанційного навчання є медична довідка чи клопотання керівників

відповідних громадських організацій університету (студентської профспілки, студентської ради (парламенту), ради молодих вчених і аспірантів тощо).

Навчання з вибіркоким відвідуванням занять і використанням технологій дистанційного навчання, дуальної форми здобуття вищої освіти не дозволяється ЗВО, які не виконують навчального плану або допустили порушення правил внутрішнього розпорядку ТНПУ.

У випадку необхідності організації роботи з малочисельними академічними групами забезпечуються умови індивідуалізації навчальної діяльності із застосуванням моделей реального вільного вибору ними дисциплін (лист МОН №1/9-496 від 16.09.2016) та гнучкого розкладу занять. В ТНПУ для малочисельних академічних груп з кількістю не більше відповідно 5, 3 і 2 особи освітній процес організовується за комбінованим навчальним розкладом, який передбачає відвідування такими здобувачами занять за розкладами інших академічних груп. Комбінований розклад для студентів малочисельних груп затверджується деканом факультету, а аспірантів – завідувачем відділу докторантури і аспірантури.

Забороняється відволікати здобувачів вищої освіти від участі в навчальних заняттях та контрольних заходах, встановлених розкладом, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

Університет може визнавати результати неформального та/або інформального навчання осіб, які здобувають вищу освіту в ТНПУ за певною освітньою програмою, переводяться з іншого закладу освіти, поновлюються до складу здобувачів освіти. Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти і відбувається відповідно до [Положення про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті.](#)

6. РОБОЧИЙ ЧАС НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

6.1. Робочий час науково-педагогічного працівника

6.1.1. Робочий час науково-педагогічного працівника охоплює час виконання ним навчальної, методичної, наукової, дослідницької, консультативної, експертної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків.

Норми часу навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи визначаються закладом вищої освіти.

Рекомендований перелік видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників встановлюється Міністерством освіти і науки.

Норми часу навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи в ТНПУ визначені у [Положення про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка](#)

На період форс-мажорних обставин, в тому числі воєнного стану, для працівників ТНПУ може запроваджуватися дистанційна робота за наявності організаційної і технічної можливості для виконання їх обов'язків. У цьому випадку трудові відносини в університеті регулюються кодексом законів про працю. Відповідно до ст. 60-2 КЗпП: дистанційна робота – це форма організації праці, за якої робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією власника або уповноваженого ним органу, в будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Особливості

дистанційної роботи в ТНПУ визначаються законодавством України та іншими нормативно-правовими актами в залежності від специфіки умов трудової діяльності.

6.1.2. Навчальна робота (академічні аудиторні та індивідуально-консультативні заняття, іспити, керівництво практикою, курсовими, кваліфікаційними, дисертаційними роботами) – це один з основних видів професійної діяльності викладача.

Робочий час науково-педагогічного працівника, мінімальний та максимальний обсяги навчального (академічного) навантаження в межах його робочого часу встановлюються у відповідності до чинного законодавства з урахуванням виконання ним інших видів професійної діяльності (методичних, наукових, організаційних тощо).

Сумарний робочий час у навчальному році науково-педагогічного працівника становить 1584 години. Максимальне річне навчальне навантаження не перевищує 600 годин при середній тривалості навчального тижня 36 годин (скорочена тривалість робочого часу).

У разі зміни істотних умов праці відповідно до ч. 3 ст. 32 Кодексу законів про працю України – зменшення навчального навантаження науково-педагогічного працівника на відповідний навчальний рік менш, ніж 70% від максимального навантаження, науково-педагогічний працівник, за його згодою, продовжує працювати в нових умовах на відповідну частку ставки. Розмір посадового окладу з надбавками регулюється відповідно до частки ставки, на якій працює науково-педагогічний працівник. Як виняток, кафедра може рекомендувати ректору (а ректор приймає відповідне рішення) не зменшувати ставку науково-педагогічного працівника, якщо він за попередні роки має високі досягнення у видах діяльності, що є визначальними для розвитку університету (статті у періодичних виданнях проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus; викладання англійською мовою; участь у реалізації міжнародного (національного) освітнього/наукового проекту тощо) і планує компенсувати зменшення навчального навантаження на наступний навчальний рік високими результатами у цих видах діяльності.

6.1.3. Мінімальне навчальне навантаження викладача встановлюється з урахуванням обсягу і складності виконуваних ним методичної, наукової, організаційної робіт, інших видів діяльності. Мінімальне навантаження становить орієнтовно 450 годин.

Мінімальне навчальне навантаження встановлюється науково-педагогічному працівнику в разі виконання ним особливо важливих робіт наукового (написання монографії або серії статей для видань, що включені до переліку наукометричних баз, завершення дисертаційного дослідження і захист дисертації без аспірантури і докторантури, тривалого стажування наукового чи науково-педагогічного характеру, включно за кордоном, тощо) чи науково-методичного характеру (написання підручника або навчального посібника, участь у роботі науково-методичних комісій МОН, робота у складі робочих груп МОН чи університету).

Частка годин лекційних занять, годин індивідуальної роботи встановлюється відповідно до чинних нормативних документів МОН і залежать від специфіки спеціальностей, стандартів освіти, освітніх програм, навчальних планів і погоджується кафедрами з навчально-науковим центром організації освітнього процесу.

Навчальне навантаження за керівництво кваліфікаційними (бакалаврськими, магістерськими) роботами регламентується нормативними документами МОН з урахуванням специфіки і обсягу навчального навантаження викладачів кафедр, факультетів ТНПУ. З метою оптимізації навчального навантаження керівників кваліфікаційних робіт проводяться семінари, консультації з групами студентів, що

виконують магістерські роботи на споріднені за змістом чи характером теми. Заняття такого типу не входять до нормативу загальної кількості навчальних дисциплін на одного викладача.

Науково-педагогічні працівники не менше 1 разу на 5 років підвищують свою кваліфікацію (проходять стажування) у відповідних наукових чи освітньо-наукових установах відповідного профілю. Зміст і тематика підвищення кваліфікації викладача має відповідати змісту навчальних дисциплін, які він викладає.

Порядок проходження, тривалість та зміст підвищення кваліфікації визначається [Положення про підвищення кваліфікації \(стажування\) педагогічних і науково-педагогічних працівників.](#)

6.1.4. У випадку виробничої необхідності викладач може бути залучений до проведення навчальних занять понад обов'язковий обсяг навчального навантаження в межах робочого часу безоплатно або з додатковою оплатою на умовах внутрішнього сумісництва чи з погодинною оплатою відповідно до чинного законодавства. Додаткова кількість незапланованих облікових годин без оплати праці не може перевищувати 10% максимального обсягу навчального навантаження. За перевиконане академічне навантаження без оплати викладачу можуть надаватись певні заохочувальні «бонуси» (зменшення академічного навантаження на наступний навчальний рік, планування меншого обсягу методичної, наукової, організаційної роботи, надання відраджень для участі в конференціях, семінарах, у тому числі закордонних та ін.).

Робочий час викладача регламентується розкладом аудиторних навчальних занять, графіком індивідуальної роботи й консультацій, розкладом контрольних заходів та інших видів діяльності, передбачених індивідуальним робочим планом викладача. Час виконання робіт, не передбачених розкладом або графіком контрольних заходів, визначається у порядку, встановленому університетом, з урахуванням особливостей освітніх програм, спеціальності та форм навчання. Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого графіка робочого часу.

Забороняється відволікати викладачів від проведення навчальних занять та контрольних заходів, передбачених розкладом.

6.2. Планування роботи викладача

Планування роботи викладача здійснюється за індивідуальними планами, складеними відповідно до планів навчальної та навчально-методичної і науково-дослідної роботи кафедри. Індивідуальні плани викладачів розглядаються і затверджуються на засіданні кафедри перед початком навчального року.

Планове навчальне навантаження по семестрах також відображається в карточках навчального навантаження, які заповнюються на початку навчального року і затверджуються першим проректором. Хід виконання навчального навантаження контролюється завідувачами кафедр, які кожного місяця подають у навчально-науковий центр організації освітнього процесу відповідні відомості за встановленою формою (довідка про виконання навчального навантаження членами кафедри).

Оперативний систематичний контроль реалізації робочих навчальних планів ведеться деканатами і відображається у журналах академічних груп.

7. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система забезпечення якості вищої освіти в ТНПУ передбачає:

1) систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);

2) забезпечення відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (система зовнішнього забезпечення якості освіти).

7.1. Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності

Система забезпечення якості освітньої діяльності в ТНПУ та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) здійснюється відповідно до [Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти](#).

Контроль за організацією, забезпеченням, реалізацією змісту та результативністю освітнього процесу здійснюється на основі вимог Стандартів вищої освіти (п.2 цього Положення) відповідно до переліку компетентностей випускників за спеціальностями.

З метою забезпечення якості освіти в ТНПУ здійснюється: внутрішній (у контексті системи внутрішнього забезпечення якості) та зовнішній (у контексті системи зовнішнього забезпечення якості) контроль.

Внутрішній контроль включає систему оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, що побудована на принципах об'єктивності й прозорості в оцінюванні на основі єдиної орієнтовної моделі з урахуванням обсягу й складності кожної навчальної дисципліни та специфіки інших форм підготовки.

Основні види внутрішнього контролю: поточний, проміжний (модульний), підсумковий (семестровий), адміністративний контроль (ректорський та проміжна атестація).

Плановий внутрішній контроль включає систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів, що побудована на принципах об'єктивності й прозорості в оцінюванні на основі єдиної орієнтовної моделі з урахуванням обсягу й складності кожної навчальної дисципліни та специфіки інших форм підготовки. Процедура оцінювання регламентується [Положенням про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти](#).

Внутрішній адміністративний контроль якості охоплює ректорські контрольні роботи та проміжну атестацію, аналіз результативності навчальної діяльності здобувачів вищої освіти та якості їх підготовки відповідно до вимог освітніх (освітньо-наукових) програм та державного стандарту; діагностування ефективності роботи викладачів та допоміжного персоналу, їх рейтингування, застосування засобів морального та матеріального заохочення учасників освітнього процесу; аналіз дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками (регламентується «[Кодексом честі ТНПУ](#)» та іншими нормативними документами).

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає:

1) послідовну модернізацію освітніх програм відповідно до [Положення про розроблення та супроводження освітніх програм в ТНПУ](#); створення й дотримання викладачами вимог ЕНМКНД відповідно до [Положення про електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни](#), органічною частиною кожного з яких є система контрольних робіт (тестів) для поточного, рубіжного (в тому числі модульного), підсумкового та адміністративного контролю (проміжної атестації і ректорського контролю);

2) контроль з боку центру дистанційного навчання – моніторинг відповідності електронних навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін до вимог відповідного положення ТНПУ, аналіз використання ЕНМКНД здобувачами вищої освіти і викладачами;

3) контроль з боку кафедр – взаємовідвідування та контрольні відвідування навчальних занять з протокольним обговоренням їх результатів на засіданнях кафедр; заслуховування невстигаючих здобувачів; заслуховування звітів науково-педагогічних працівників про виконання індивідуальних планів роботи на навчальний рік та звітів про роботу при рекомендації на зайняття посади чи продовження трудового договору; проведення науково-методичних та навчальних семінарів з актуальних та інноваційних проблем наук і методики викладання та організації індивідуальної, самостійної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти, аналіз результатів освітньої діяльності (контрольних заходів на всіх рівнях і етапах підготовки фахівців), якості курсових, кваліфікаційних робіт тощо;

4) контроль з боку деканату: контрольні відвідування навчальних занять представниками деканату та членами науково-методичної комісії факультету, семестрові экзамени, підсумкова атестація, звіти голів екзаменаційних комісій з їх обговоренням на засіданнях деканатів, науково-методичній комісії факультету, раді факультету; заслуховування здобувачів вищої освіти, які не встигають у навчанні; заслуховування звітів науково-педагогічних працівників про виконання індивідуальних планів роботи на навчальний рік та звітів кафедр про роботу за поточний навчальний рік; проведення науково-методичних та навчальних семінарів з актуальних та інноваційних проблем наук і методики викладання та організації індивідуальної, самостійної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти, аналіз результатів освітньої діяльності (контрольних заходів на всіх рівнях і етапах підготовки фахівців), якості курсових, кваліфікаційних робіт тощо;

5) контроль з боку ректорату: контрольні заходи навчально-наукових центрів університету, інших уповноважених структур університету; заслуховування звітів факультетів та кафедр про роботу; проведення науково-методичних та навчальних семінарів з актуальних та інноваційних проблем наук і методики викладання та організації індивідуальної, самостійної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти; аналіз результатів освітньої діяльності (контрольних заходів на всіх рівнях і етапах підготовки фахівців), якості курсових, кваліфікаційних робіт; застосування заходів академічного та/або дисциплінарного впливу за порушення вимог якості та академічної доброчесності відповідно до нормативних документів тощо;

6) залучення до внутрішньої системи забезпечення якості зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців, професійних асоціацій, незалежних агенцій оцінювання), а також здобувачів вищої освіти;

7) рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти за успішністю, науково-дослідною (науково-технічною), громадською, спортивною діяльністю;

8) рейтингування науково-педагогічних працівників за якістю освітнього процесу (в тому числі організаційною роботою, створенням ЕНМКД, методичного забезпечення навчальних дисциплін), досягненнями в науковій роботі, участю у проектній діяльності, розробці освітніх програм, навчальних планів тощо;

9) доступність та відкритість інформації щодо організації і результативності освітнього процесу та наукової діяльності здобувачів вищої освіти, обговорення пропозицій щодо удосконалення освітньо-наукового процесу на всіх рівнях управління, органів студентського самоврядування, батьків та громадськості;

10) вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці та сприяння працевлаштуванню випускників. Структура системи внутрішнього забезпечення якості освіти визначається [Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти](#). Функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в університеті координує навчально-науковий центр якості освіти.

Діяльність Центру регламентується [Положенням про навчально-науковий центр якості освіти.](#)

7.2 Система зовнішнього забезпечення якості освіти

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Діяльність усіх учасників системи внутрішнього забезпечення якості освіти у ТНПУ спрямована в тому числі на успішне проходження акредитації освітньої програми - оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти.

3. Система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) забезпечення ефективності процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів вищої освіти та якості вищої освіти;
- 2) забезпечення наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості;
- 3) забезпечення наявності оприлюднених критеріїв прийняття рішень відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти;
- 4) налагодження доступного і зрозумілого звітування;
- 5) проведення періодичних перевірок діяльності систем забезпечення якості та механізмів роботи з отриманими рекомендаціями;
- 6) інших процедур і заходів.

7.3. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти

Система забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) забезпечення наявності та ефективності процесів і процедур зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 2) забезпечення наявності достатніх і збалансованих ресурсів для здійснення процесів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 3) забезпечення незалежності у діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти;
- 4) підзвітність;
- 5) інших процедур і заходів.

8. ІНТЕГРАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Результативність сучасного освітнього процесу в університеті визначається ефективністю взаємодії освіти, науки і виробництва. У цьому контексті ТНПУ виходить з концептуальної мети інтеграції навчальної і наукової діяльності – забезпечення інноваційного розвитку суспільства і формування економіки знань та нової генерації фахівців з вищою освітою.

Інтеграція навчальної та наукової діяльності – один з фундаментальних принципів освітньої діяльності ТНПУ, спрямований на забезпечення якості фахової підготовки ЗВО, насамперед освітніх ступенів «Магістр» і «Доктор філософії» через дослідницьку діяльність, уміння застосовувати знання з різних галузей у компетентному вирішенні конкретних фахових, науково-дослідних завдань. Навчальний процес у магістратурі та аспірантурі узгоджується з кафедральною тематикою науково-дослідних робіт, поєднується з проведенням наукових досліджень викладачів, докторантів і аспірантів, виконанням наукових проєктів на замовлення МОН та інших установ.

8.1. Шляхи інтеграції навчальної і наукової діяльності здобувачів вищої освіти

Інтеграція навчальної і наукової діяльності у ТНПУ забезпечується:

- органічною єдністю змісту освіти і наукової діяльності;
- участю здобувача вищої освіти у наукових дослідженнях, експериментальних та інноваційних розробках, у тому числі за рахунок державного бюджету та комерційної діяльності ТНПУ;
- забезпеченням набуття, охорони та захисту прав інтелектуальної власності на результати наукової та науково-технічної діяльності;
- провадженням видавничої та інформаційно-ресурсної діяльності;
- розвитком різних форм наукової співпраці (включно з міжнародною) з установами і організаціями, що не входять до системи вищої освіти, для здійснення наукових досліджень і розробок;
- залученням відомих науковців України та розвинутих країн до провадження освітньої і наукової діяльності, зокрема до підготовки аспірантів і докторантів;
- організацією на базі наукових установ та організацій Національної академії наук України, національних галузевих академій наук наукових досліджень молодих вчених, докторантів та аспірантів, систематичної виробничої практики здобувачів ТНПУ із забезпеченням їх безпосередньої участі у проведенні наукових досліджень;
- плануванням науково-дослідної роботи і її виконанням у межах основного робочого часу викладачів і здобувачів вищої освіти;
- організацією навчально-наукових, науково-методичних семінарів, конференцій, олімпіад, науково-дослідної роботи, виконання курсових, кваліфікаційних робіт з науково-дослідною складовою тощо;
- проходженням практик у провідних наукових, науково-дослідних установах, на інноваційних виробництвах;
- регулюванням навчального навантаження викладачів з метою створення умов для ефективного виконання наукових досліджень;
- впровадженням індивідуальних графіків навчального процесу для здобувачів, які беруть активну участь в науково-дослідній роботі.

Для реалізації дослідницького принципу навчання в ТНПУ необхідно забезпечити такі підходи:

- 1) визначення пріоритетних наукових напрямків досліджень в університеті, в яких доцільна участь здобувачів вищої освіти;
- 2) формування інституцій інноваційного розвитку та створення науково-дослідних центрів, лабораторій тощо у структурі університету;
- 3) залучення вчених науково-дослідних установ та виробничих структур (установ, організацій, фірм тощо) до освітнього процесу та наукових досліджень;
- 4) створення філій кафедр на базі науково-дослідних установ та виробничих структур;

- 5) інституційно-правове та інформаційне забезпечення інтеграції системи: освіта – наука – виробництво;
- б) використання науково-технічного і віртуального простору ТНПУ, соціально-комунікаційних мереж тощо;
- 7) виконання ЗВО індивідуальних навчально-дослідних та науково-дослідних завдань.

8.2. Індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання

Універсальним засобом інтеграції навчальної та наукової діяльності здобувачів вищої освіти є індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання (ІНДЗ).

ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми дисципліни, що виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює змістовий модуль, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Види ІНДЗ: реферати (есе) з теми (модуля) або вузької проблематики; проекти; фольклорні, графічні, курсові роботи; розрахункові або практичні (ситуативні) задачі різного рівня з теми (модуля) (розв'язування та складання); функціональні моделі явищ, процесів, конструкцій тощо; комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо; анотації додаткової оригінальної літератури з проблеми, бібліографічний опис, історичні розвідки; дослідно-пошукова, експериментальна робота; розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань із шкільних навчальних предметів, тематичних та поурочних планів шкільних предметів, інноваційних конспектів уроків тощо.

Виконання ІНДЗ за своєю сутністю є самостійною творчою роботою здобувача вищої освіти, що виконується під час індивідуальних занять, позааудиторної роботи в довільних формах (в тому числі в домашніх умовах), під час практик (на підприємствах, освітніх установах) і, як правило, потребує періодичних консультацій викладача.

ІНДЗ з окремих дисциплін є формою залучення здобувачів вищої освіти до інноваційної (дослідницько-пошукової) діяльності за фахом або пізнавально-наукової діяльності в рамках вивчення фундаментальних екзаменаційних дисциплін. Як правило, індивідуальні навчально-дослідні завдання рекомендуються для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр», а індивідуальні науково-дослідні завдання – освітні ступені «Магістр» і «Доктор філософії».

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом індивідуальної самостійної роботи пошукового характеру з повторення відомих дослідницьких робіт і отримання та підтвердження відомих навчальних і наукових результатів, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне науково-дослідне завдання є видом індивідуальної самостійної роботи здобувача вищої освіти, спрямованої на створення науково значимого результату, придатного для використання в процесі вивчення програмного та позапрограмного (в межах наукових інтересів здобувача вищої освіти) матеріалу навчальної дисципліни або наукового проекту.

Одним із найоб'ємніших різновидів ІНДЗ є курсова робота. Курсові роботи мають на меті закріплення, поглиблення й узагальнення знань і вмінь здобувачів вищої освіти з окремих навчальних дисциплін (циклів навчальних дисциплін) та застосування їх у комплексному вирішенні конкретного фахового чи дослідницько-пошукового завдання. Порядок підготовки й захисту курсових робіт визначається [Положенням про курсові роботи](#).

За результатами виконання ІНДЗ виставляється оцінка, яка за статусом у системі ЄКТС рівна модульній оцінці. Здобувач вищої освіти виконує ІНДЗ в терміни, передбачені робочим планом екзаменаційної дисципліни.

8.3. Облік науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти

Можливі три напрямки обліку та оцінювання науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти у ЄКТС.

Перший напрям – оцінювання навчальних елементів, які за своїм змістом вимагають знань і умінь дослідницько-пошукового характеру. Перш за все, це лабораторні роботи, творчі проекти тощо, які виконуються на аудиторних заняттях. У цьому випадку оцінка науково-дослідної роботи здійснюється так, як і будь-якого іншого елемента змістового модуля. На такому ж принципі ґрунтується оцінювання навчальних дисциплін з основ наукових досліджень, окремі модулі інших навчальних дисциплін, що мають виражену дослідницьку спрямованість.

Другий напрям – оцінювання видів позааудиторної роботи, які інтегрують навчальні і наукові елементи діяльності здобувача вищої освіти, а саме: ІНДЗ, курсові роботи, кваліфікаційні (бакалаврські, магістерські) роботи.

Третій напрям – науково-дослідна робота, яка оцінюється як окремий модуль наукової роботи. Цей модуль складається із таких елементів: публікації, участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт інших фахових випробуваннях (конкурсах творчих робіт, концертах, виставках образотворчого мистецтва тощо – для мистецьких спеціальностей; спортивних змаганнях, олімпіадах тощо – для спеціальностей з фізичного виховання і спорту), конференціях, круглих столах, наукових грантах, проектах тощо.

Форми стимулювання науково-дослідної роботи: академічні та іменні стипендії, грамоти, гранти, наукові відрядження.

Процедури оцінювання науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти регламентуються [Положення про врахування науково-дослідної роботи студента у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.](#)

9. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Інклюзивний освітній процес для осіб з особливими потребами у ТНПУ спрямований на здобуття якісної вищої освіти з урахуванням конкретних потреб та можливостей таких осіб. Організація освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 635), інших нормативно-правових актів, «Методичних рекомендацій щодо організації осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019/2020 н.р.» (лист МОН від 05.08.2019 №1/9- 498), [«Порядку супроводу \(надання допомоги\) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка»](#), [Положення про інклюзивно-ресурсний центр в ТНПУ.](#)

Університет створює інклюзивне освітнє середовище із застосуванням принципів універсального дизайну в освітньому процесі: рівності, доступності, гнучкості, простоти та інтуїтивності використання; застосування малих фізичних зусиль; створення необхідного розміру та місця простору. У разі, коли наявні будівлі, споруди та приміщення ТНПУ неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю/порушенням здоров'я, здійснюється їх оптимальне пристосування з урахуванням універсального дизайну.

Університет забезпечує здобувачам освіти з особливими потребами безперешкодний доступ до навчально-методичного забезпечення, бібліотечних ресурсів, наукометричних баз даних; надання індивідуальної консультаційної допомоги; належне технічне оснащення окремих аудиторій та кімнат у гуртожитку (за потреби); інформаційно- організаційну підтримку працевлаштуванню випускників. ТНПУ сприяє застосуванню в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами методів і способів комунікації, в тому числі української жестової мови, рельєфно- крапкового шрифту (шрифту Брайля) із залученням відповідних фахівців і педагогічних працівників.

Для здобувача освіти з особливими освітніми потребами за його участю може розроблятися індивідуальний навчальний план з урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності), який підписується таким здобувачем освіти та затверджується деканом.

В університеті наказом ректора за поданням декана факультету може утворюватись інклюзивна група здобувачів освіти. Підставою створення інклюзивної групи є письмове звернення здобувача освіти з особливими освітніми потребами або одного з батьків (інших законних представників), рішення центру інклюзивної освіти ТНПУ, а також наявність індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю, іншої документації, що підтверджує наявність в особи особливих освітніх потреб.

Гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в одній групі визначається виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких здобувачів освіти, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

Для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, які мають порушення опорно-рухового апарату, деканати з максимальним урахуванням можливостей університету складають розклади занять так, щоб аудиторні заняття проходили в навчальних корпусах, обладнаних пандусами та ліфтами або лише на першому поверсі навчального корпусу без ліфту.

Для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, які в силу фізіологічних особливостей не можуть відвідувати університет, освітній процес організовується за допомогою технологій дистанційного навчання. У цьому випадку передбачається вільний доступ до електронних ресурсів, індивідуальні консультації викладачів за допомогою засобів електронної комунікації без виїзду здобувача до університету, електронний поточний і семестровий контроль успішності в онлайн-режимі із застосуванням відповідних мережевих засобів зв'язку.

Консультативну допомогу деканатам, кафедрам, суб'єктам освітнього процесу, створення, за необхідності, психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами, координацію інклюзивного навчання в університеті здійснює інклюзивно-ресурсний центр ТНПУ. Інклюзивно-ресурсний центр також проводить комплексну оцінку особливих освітніх потреб здобувачів освіти та надає консультативно-організаційну допомогу, рекомендації щодо специфіки навчання в університеті таких здобувачів.

Супровід здобувача освіти з особливими освітніми потребами можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери. З цією метою університет, як правило, укладає відповідну угоду з цією особою. ТНПУ взаємодіє з органами місцевої влади, громадськими, волонтерськими організаціями з метою залучення фахівців, волонтерів

до такого супроводу, а також для отримання матеріально-технічної, фінансової підтримки інклюзивного навчання.

За потреби, в університеті може створюватись група психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими потребами.

Група психолого-педагогічного супроводу виконує такі завдання:

співпрацює зі структурними підрозділами університету щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

розробляє індивідуальний навчальний план здобувача освіти з особливими освітніми потребами, проводить моніторинг його виконання, вносить до нього зміни;

організовує підготовку (підвищення кваліфікації) науково-педагогічних працівників університету та соціальних працівників, волонтерів для роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;

надає консультативно-методичну допомогу науково-педагогічним працівникам щодо організації освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

провадить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування толерантного ставлення до здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

співпрацює із закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження волонтерської діяльності, спрямованої на підтримку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

З метою створення належних умов для забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу можуть обладнуватись ресурсні кімнати; приміщення для надання консультацій психологом, відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури.